

DE APOLLINE ET BACCHO: ATQVE INBI

cur in eorum iuda Poete esse credantur.

TITVLVS. XXIII.

Simili modo quod de Apolline & Baccho refertur a scripte
 toribus, vt principia sint Poetarū numina, vt ob eos ipſos
 ſola aut Lauro aut hedera coronentur, myſterio & ſecre-
 tiore ſenſu carere haud quaſi poteamus. De Apolline qui idem Sol
 & Phoebus eſt ante indicauimus: hic de vtroq; paulo vberius aliquid
 in medium proferemus. In ſemeliam Apollinis veniſſe poetas ea gra-
 tia putandum eſt. Quod in Deo vniuſiſſimis/divinatioſis & ſapie-
 entior autor eſt credimus. Praeterea & Muſarū ducem, & Muſicę præ-
 ceptum autorē eſſe dixerunt. hinc illud eſt ad eundem Horatii libro
 eorum quarto. Doctior arguę fidicem Thaly Phoebæ. &c. Q. ū Muſe
 ſarum vis Apollinis parer diuſq; manu. Vatum animi diuerſo quidem
 modo corripitur. Quis miretur huius pontifici ſe ſubdidit Poete-
 tas, in cuius manu ſunt coeleſtes illę puellę, quibus duabus quæſitū
 ad naturam attinet. tam humani animi, q̄ influente coeli, omnium
 artū humanitatis inſentiaq; dignitas pendet. Nullū eni ponere me-
 diū dubiū eſt, quin ingentia illa corpora quę ſingula ſingulis orbē
 bus affixa ſeptonarij numeri myſteriū abſoluunt, ab illius artifice,
 qui coelo terraq; præſidet, æterno ingenio non parum virtutis / non
 in ea ſolum quæ in natura cotidie proueniunt ſed in animis quoq;
 noſtros, obtinuerit. Hallucinari uſu quoq; illi videntur, & velut no-
 ſtrorum oculi coelum non ſuſtinere, qui has moles, toties terrę mag-
 nitudinem excedites, præter lucē nihil habere reliquā quod ex crea-
 tore ſuo, infinita largitans providentia ſuſceperit: exiſtimat. Si igiſ
 ad coelos reſpicimus muſarū concentus Phoebæ. i. Sole regitur: Nam
 clariffimis aſtronomis autoribus / reliquoſq; Planetarū motus & vi-
 ciſſitudines ad Solem tanq; motuum omnium regulam referuntur.
 Ad quem etiam ois tempoꝝ varietas, vt præcipuum diſpenſatorem
 actinet. Hinc non tam deganēt q̄ vere a Plinio. Siderum ipſoꝝ, ecce
 lex rector / regimenq; ac numerū naturę / dictus eſt. Quod Ianus Hun-
 ghericus Quinq; celeftiarum in Paruſbria Epiſcopus, in Panegyri ad
 Guarinum Veronenſem his verbiſus deganiſſime protulit.

Inuentus nil Sole gerit præſtantius orbis,
 Sol leuis eſt oculis, mens mundi, lucis origo
 Rerum temperies, cor coeli, ſpiritus æthere,
 Aſtrorum decemq; menſor reuolubilis æui,
 Senſitum ſenſus, viuorumq; vita, propago
 Naſcentium, largitor opum, largitor honorum,

Telluris pariter continet secundus. &c.

Ex quibus omnibus id quod superiori titulo ex Platonicis sententiis
 retulimus, evidentiam accipit Phœbum autem a Iove rapti, hoc ipsum
 est a quo nos in religione quidem nostra didicimus, concedere ea
 vim eodem tributam Iovis. I. Dei nomine rapti & durare, quia vero
 Sol & Iovine præsit & ut Phœbum ante alios raptum cum & reli-
 quorum siderum moderatorem fuisse credi par est, bene igitur Maro
 In medio radiens complectitur omnia Phœbus. Hinc Horatius Iove
 uenit ut principem Musarum agnoscens, vim omnem Poeticæ ei tribuit/
 Ille carum, quarto his verbis. Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
 Carminis, nomdep dedit Poetæ. &c. Venisti autem cum rerum munda-
 narum administrationem e celo potissimum proficisci animo duce-
 rent, viderunt animos nostros non tam ad Poeticam quæ aliis illustrat
 ætium studia eæli inclinatione corripit, Poetis tamen & Apollinis impe-
 tum & Musarum favorem præcipere, ea causa tribuunt, quæ hanc artem
 semper quasi prærogativa quadam, & furor datus est (ut supra doc-
 emus) & divinitas, atque hinc frequenter acclamatione Poetæ & da-
 mini & Vates nominati sunt. Nam & Sibyllarum vaticinia, & venustis-
 sima genitum oracula, numeris ab his qui reddiderunt sunt edita:
 Socrates certe apud Platonem in Iove Poetas maxime omnium di-
 vino afflatum utari, ex eo existimat, quæ omnibus artibus & scien-
 tiis ita se insistent, ut omnes didicisse videantur, didicisse autem hu-
 mano studio impossibile quodammodo sit, cum vel vnicui bona parte
 percipere, ipsi difficillimum videatur. Non ergo arte humana sed di-
 vina quadam infusione præferre existimat. Apollinē igitur: autore
 Macrobio, ΠΕΥΘΥΓΕΤΟΥ quasi decem & principem orbium æthero-
 rum nominat, cui quædam sacra est laurea in Parnasso (ut libro
 decimoquinto Plinius ait) spectatissima, quam profanis viribus pol-
 lit apud venustos fas non erat, laurea corona Vates insignis esse vo-
 luerunt, quam Horatius ode secunda quarti libri. Coronam Apol-
 linarem nominat, quæ olim carmine decertantibus in victoria præ-
 mium dabatur. Quæ mos Romanis principibus multis retro sæculis
 hæc celebris fuit. Nero enim hæc in re dignus laude Cæsar, non alios
 tantum in huius illustres coronandos esse duxit, sed se etiam ipsam
 exercuit, orationemque & carminis lacini coronam consensu omnium &
 quidem honoris sanctorum qui secum de ea re ostenderunt, accepit. De
 re consimili in Hircanio Frontanorum epipodo repertum est aliquando
 saxo inscriptum veteris & elegans epigramma hæc verbis. L. Valerius
 Pudens. L. F. hic cum esset annos. centi. Romæ certamine sacro Iovis
 Capitolii, in troæo clavis arte igitur coronatus est inter poetas la-
 thos, omnibus sententijs ludicum. Hæc plebs vincta muniturum

Hiscensensiam statuere collato. &c. Hic mos hodie quoque durat/
quem Franciscus Philicphus vir doctissimus / & Musis quoque dunt
in vita fuit, charus libro de liberorum educatione tertio, vna cum om-
nibus omnium professionū insignibus / quibus hodie per literas in
Gymnasia prope summa auctoritas dignitasque tribuitur / constanti-
sime rejicit & condemnat / rem esse nouam ac pessimā existimans/
vixisse qua sepe multis perfectis in aliqua doctrina eruditionis testi-
monium accedat, qui tam ne summis quidem digitis attingerunt
qua re, non arte solum quas ostentant, sed viris etiam eruditis qui
peritigli studio & summis laboribus in eis defudarunt, inturia fieri
non negarim. Interim tamen gloria & honore, suisque muneribus dig-
nos esse qui merentur, quis moleste ferat? Me quoque Anno Christi.
M.D.XIII. quarto Idus Martias / cum animum agerem atatis vice-
simam octauū, ut noſt. Imp. Cæs. MAXIMILIANVS. P.F. in oppido
Linzio superioris Austrie / cum me illic vocasset Laurentius Saurer /
suo maiestatis per inferiorum Austriā profectus, vir de me plurimū
meritus: Corona e huius testa (nam laurus non suppetebat) qua &
ipsa montes amat, & vi Pl. scribitur nec carum nec veritatem sentit:
in magna procerum ois generis presentia adornat, cum loquens
Philippum Serenū Maximensem insignem hominē, ante aureo dātri-
cho misit aurati fecisset. Hic me illa augustissima facies principis
& mitis atque intonsa orationis meae animas, adeo edmoſit, ut inter
dicendum quasi ab Apolline quodam et Musis raptus mihi viderer
nec vero neceſſariam, nil animo tribuere oblata munera, nec doctiori
meliorſue facere: si quis bonus eruditusque alioqui nō eſſet / eſt siquidem
ea premioſa natura ut virtutem indicent tū, non preſent. Vix tamē
dixerim quae me spes omnium bonarū artū ex ea hora inuaſerit, qua
tanti principis ſacratissimas totque victoriarū conſectas manus tem-
poribus meis ſuſtinuit, quando me in genua proſtratum illud terra-
num / quod tot Principes, tot populi vnerantur, manu cōprehē-
ſum, a terra leuauit, amuloque micſae gemma inſigni, ſimiliter me prius
exornans, Poetam vniuerſa adſtantū multitudiſe acclamante mun-
eupauit. Cuius nominis amplitudine & ſi mihi nō eſt aut fiducia, aut
vana obſentatione tribuerim, admiſi tamen, & Poetā me vocari paſ-
ſus ſum / non quod eſſem, ad quē pertinere tot illuſtriū reg. peritiam,
hoc tibi decreto libello testes teſtabor. Verum ut poſt ſtudia mea
quantulacumque & iſta in Poetica bonis que artibus Tyrociniū, quo
me exercui. Poderis etiā teſtati eſſe voluerim, quantum ſanguis meae &
honori tantus princeps accedere voluerit, ſi modo ipſe mihi non eſ-
ſem deſerturus. Quod ſi hodie adeo multi ſunt qui, poſt vnam aut
alteram graecam aut latinam, lectam hiltoriam, poſt Poetas latinorum

Linzio
Austriam
et ubi habitavit

ea potissimū parte qua lenissimī & salacissimī sunt Jescos & memo-
ria mandatos, Apolline ea se dignos laurea indicit, imo bona parte
adco/ quasi ex integro sapiant, superbiunt, ut Celsareū autoritatem
tanq̄ similem respiciant, & ex Mercurio Iyram Apolline cytharam a-
Musis vero in Parnasso textam Corollam expedient, Quis in me sal-
tem modestus & sincerus eliminatō Poetę nomen aggre admittet
Nam preter hoc quod nulla unq̄ me alicuius artis cōstratio tenuit/
nulla φιλωντιαν inslant / neglecto omnī qui rectius de Poetica
& carmine scripserunt, more hoc libello tibi imprimis frater, & per-
te ceteris pro virili mea/ quantum se potiers professio expanderet
quibus limitibus clauderetur / vicumq̄ breui manu dactione ostē-
dere proposui, quo meo consilio spero, & Poeticam apud nostros ha-
bituram melius, & maioris modestiq̄ futuros eos, qui dum texen dā
earumq̄ legem & syllabarū rationem distulerunt, kura & incompo-
siti de industria vita & moribus, quasi fur ore astanti videri debeant,
Poetę nomen inslant: Coronamq̄ illam Apollinarem, vbi ubi euen-
rit certatim excipiant: de quibus aliq̄ id genus solo lingę fœco ob-
udatis agens, alio in loco quantum sese decipiant fideliter perferi
bam: Nunc ad id qđ paulo ante deserebā, redeundū est. BACCHIO
Poetę patrociniū tributū esse existimo, quod vnus & idem est cū
Apolline, quod Macrobius primo lib. Saturnalium Aristotelis, alio-
rumq̄ eisdemq̄ testimonijs comprobat, sive qđ vis quidam boni
furois vino inest, cuius inuentionē & culturā venusti Baccho tribu-
erunt vt Diodoros scripsit lib. bibliothecę quinto. Porphirio quoq̄
Horatians interpres ait: Gręcos asseruisse vim sapientię mortali-
bus vino adhiberi. Ego asserere ausim vini vsum modestum, ingentiū
acutę cum alijs omnibus tum maxime Musicis: inest enim explora-
ta huic liquoris in numeros potentia / & sunt qui sine vino nihil a cute
nihil cum gratia possint: tantum abest vt omnibus id conducatur, qđ
olim Censori, qui postredie habiturus orationē, adeo se a vino absti-
nuit. Non ego vinum moribus eruditione & vitę integritate sanctifi-
simum, & in rebus ad religionem pertinensibus, sine gratia orato-
rem, vt dubitem an unq̄ precellentiō auderim: is quoties de rebe-
acutioribus ad populum locutus esset, defecati vini modestū sibi
potionem adferri iussit / asserens hac ratione, & animū sibi intendi
& linguam laxari, deniq̄ omni laterum laborē in hac tam dura pro-
uincia ablutari. Pl. certe decimiquarti libri ca. vltimo quod contra
ebrietatem scripsit. Duos liquores esse asserit humanis corporibus
gratissimos, irius vini: feris ceteri qđ autē corpus laxat, & qđ in corpe
sunt, spiritus subtiliat, ad animo cōmodare quis neget: Hinc illa nō
abicienda prorsus Cratini opinio / vini vsum Poetis ita tribuentis

Apolline
laurea

Apolline

Coronam
Apollinarem

Diodoros
Porphirio
Censori

ampt.

ut abſq; eo poemata æternitatem mereri poſſe negauerit: Eius ad
Mecenatē libro epistolę poſe sic Horat. inuenit: Præſeo ſi credis
Mecenatē doctē Cratino, Nulla durare diu nec vincere carmina poſ-
ſunt, Quę ſentiantur a quę poteribus. &c. Et paulo infra. Landibus
arguitur vini vinofus Homerus: Finis ipſe pater nunq; mihi potus
ad arma Proſtat dicenda. &c. Quo in loco tamroſi ebrietatē viti-
dian: ſam ſibi de tan. is viris, vino ſing; vagi fuiſſe indicat, vt cummo
veri ſimile ſit: vini ſaltem illos modico vti amantes fuiſſe: Ebrietas
enim non ſolū non poeſi, ſed ne hominē qui dī eſſe quæſq; ſunt. Idem
Horatius ode. xxx. tertij carminū Kapū animi Baccho tribuit. his
verſibus Quo me Bacche rapis, cui pleniſq; quę memora & quę agar
in ſpecus Vidox mente nouas: quibus Amoris egregij Cepſas is uictiar
Aerēnū meditant docus Stellas inferre & concilio leuis. Hinc Ma-
crobius lib. i. Satur. apud Lygros in Thracia ad vti fuiſſe libero
conſecratū ſcribit, vnde non ſati mero ſumpto oracula reddēbitur.
Fregione vero ad Clarū Apollinē in Aſia aqua e quaſi lacuna hau-
ſta, vates ſacchar: cod? auctore quod & Pl. 2. libro / & Pomponius
lib. primo adnotarū: vt obiter eoꝝ animos qui a b/ ſemē ſunt, a ſp-
non deſectū: inter quos eſt Adrianus meus wolf hardus Tranſylua-
nus: magis ingeni & multę lectūſis homo: quē a Baccho nectio quo
parentū demerito deſectū. Muſq; fontū amantes pari & doctrina
& animi vehementia donarunt. ADDO his q; Bacchus & ipſe deus
Musikus eſt/ nam auctore Diodoro lib. i. di. ſus eſt ſecum in Caſtris
ſatyros habuiſſe ad cantū & animi remiſionē aptos. Idem libro
quinto ſcribit tradidiſſe veterę phyroſq; Muſas virginis cum eo pro-
ſectas fuiſſe apprimē eruditas/ quibus eū propter carnis ſuauitatē
num quia doctę ſalare boniſq; artibus eruditę erant, deus ille obler-
ſatus fuerit. Hoc idē alibi & de Oſyride narrat Horat. quoq; dei
manona ode ſecundi carminū/ canent? & Muſas eruditionē facit his
verſibus. Bacchū in ſententis carmina rupit- us, Vidi docentē credite
poſeri Nympheſq; diſc- entis, & aures Capripedi ſatyroꝝ acutas.
Qu: verba nec plano ſenſu, nec omni ſabu ſero accipi debēt ab
eruditis præſertim: quoꝝ eſt ſabulay abieſo cortice penitenti intel-
lectum truer. Magna enī poetarū pars, allegoricis Myſticisq; imo
hucis circūſcripta ſi deſcuntur, aut nauꝝ ambat malebat, aut e reꝝ
humanay varietate aliquid inſinuat quod aut vicia infeſtor / aut
virtutē excolat. Quod eū ſemel in doctoz hōiū præſentia / eū forte
ſermo de Pyæus ortus eſſet, meo more reuulſim. Centimo eraiſi ſi
ridens Vulpeminus vrus / quē notare nolo, q; centū vates curto em-
tiſſe licent: Nectis inquit Vadiane quanto ea in re qu: uicq; ſa-
bulas amplectimini, error ſus obnoxij. Nam præter hoc quod eꝝ

modo facile fidem do, illis allegoricis expositionibus. Augustinus
 noster libro secundo de doctrina Christiana, iuber ab his/ quæ unq
 ex poetis ad sensus naturales aut Theologicos referantur, Cui ego
 tunc, diebũ, qu; referi & legi aliquando. At qui in eadem pagina
 nisi fallor, duo rescribuntur ab Augustino, quæ vos sacras literas in-
 terpretes mirum videritis: Cum quædam essent ille interrogasset.
 Primum est, inquit, Quid sophisticali argumentationes in sacra scriptu-
 ra canendi sunt: Alterum quod loquens propriis deditque conclusiones/
 non solum in veris sed etiam in falsis sententijs ratiocinant. Cur ita/
 utiq; animos vestros immergatis, si utrumq; ita Augustinus impro-
 bat: qui quantum allegorij tribuerit in multis eius creditissimis
 operibus, videre licet. Atqui longe alias sacra licetq; personant: in-
 quit. Bene est ergo: ito: fat habeo si quis mihi permiserit, allegoria-
 rum, & mysteriosa tantũ esse loci in sacris literis, ut ea relecta magis
 na pars religionis tollatur, ut saltem hac parte id acutum & subtile
 nec omnibus ingentis ebantũ, quo Poete sapient, non omnino laude
 careat. Simile hic de Musis, Phœbo: Baccho, alijq; innumeris asserto
 quosq; signata, qui in universam fabulosa esse audeat dicere me lus-
 dice causam amitteret. Nam quod ad Musas attinet, si ad coelum, ce-
 lesiq; curam referamus, quæ referri posse, priusbus dixi. Haud
 obcurum erit vel ex Plinio, vetustis in summo celi silentio, ras-
 tione compositionis, inter mundi partes concertum statuisse, Pythæ-
 goras enim, ut ille licet. nat. histo. scribit: distantiã a terra ad Lu-
 nam ceum dicit, sicq; ascendẽdo vsq; ad signiferum colligit ex ere-
 bium distantis Diapason, hoc est huius divini concertus universita-
 tem. Hic minus attinentia, ut hoc loco retulerim, gainacia fecit mul-
 torum qui nisi quod sibi videt nihil putant recte dici. Redeo ad Bacchũ
 cui hederam autore Die dono, græci consecrarunt. Hinc & ex ea, var-
 tibus coronæ date sunt: ea causa inquit Probus grammaticus: quod
 existimabatur liber esse cum Musis. Cur vero sacra Baccho sit hede-
 ra/ Follis Pompeius/ & li. Falto. iij. Quidius retulerunt.

DE GRAMMATICAE PRAESTANTIA ET EIVS
 discendi ratione. TITVLVS. XXIII.

Atis superq; ac prope dicim abinde nimis / tui gratia
 frater: ea superioribus delibasse videri volumus, quæ e-
 munes frequenter circa Poeticã quæstiones studiosis mo-
 tuere solent. Nunc ad ea properandum est, quæ Poeticæ
 quæsi corpus effigiat & vitæ reddere vident. Prioribus enim ad-
 docere animum hi quoq; possunt, qui Poetas non amant: his que